

Václav Fiala

RENEŠANČNÍ DVOREK

domu čp.66 ve Vídeňské ulici v Klatovech

Courtyard of Renaissance in house Nr. 66, Vídeňská street, Klatovy

Dům čp. 66 zvaný Viktorovský, později Koškovský

Byl postaven v první polovině 16. století a po starém klatovském rodu se nazýval Viktorovský. Před rokem 1600 přešel do majetku zámožného kupce Jana Košky z Libušína, který provedl náročnou přestavbu do podoby čistě renesanční. Měl dva štíty do ulice (Vídeňské), které se nezachovaly. Dům v rozsahu, jak jej dnes známe, vznikl připojením dalších dvou budov. Různá výška okenních otvorů připomíná, že se jedná o objekt složený ze tří celků. Měl tři sýpky a dvě sladovny.

Dům je jedním z nejtypičtějších příkladů renesančního měšťanského obydlí, které se v Klatovech zachovalo. V 16. století vznikaly na zámcích arkádové dvory a měšťané, ve snaze napodobit tento nový způsob bydlení, si začali i ve svých městských sídlech budovat miniaturní arkádové dvory. V té době bylo možné využívat schopnosti vlášských zedníků a stavitelů soustředěných okolo šlechtických staveb. Použití toskánských oblouků na dvoře domu čp. 66 s cílem prezentace aristokratické noblesy je toho dokladem.

V mázhausu, za hlavním vstupním portálem, najdeme na stropě kamenný svorník s letopočtem 1572. Lze se domnívat, že se jedná o datum renesanční přestavby domu a vzniku arkádového ochozu.(?)

Díky důkladnosti, s jakou byl vystavěn, přečkal, jako jeden z mála v Klatovech, rozsáhlý požár v roce 1615.

V prvním patře se nachází velký sál z konce 17. století s nástropními freskami.

Přestože během staletí proběhlo mnoho stavebních úprav, dodnes je dobře patrný renesanční

charakter stavby. Empírové úpravy z první třetiny 19. století nedokázaly původní podobu domu potlačit.

V roce 1922 došlo k zásadní přestavbě domu pro účely okresní hospodářské záložny. Projektant tehdy navrhoval velmi razantní úpravu domu podle soudobé módy dvacátých let v kubistickém stylu. Rekonstrukce neměla respektovat budovu jako historickou památku, ale záměrem bylo vytvořit na historickém pozadí zcela nový dům. Rekonstrukce naštěstí nebyla v plánovaném rozsahu uskutečněna, nicméně množství vestaveb a přiček proměnilo vnitřní dispozice tak, že objekt ztratil charakter bohatého patricijského domu.

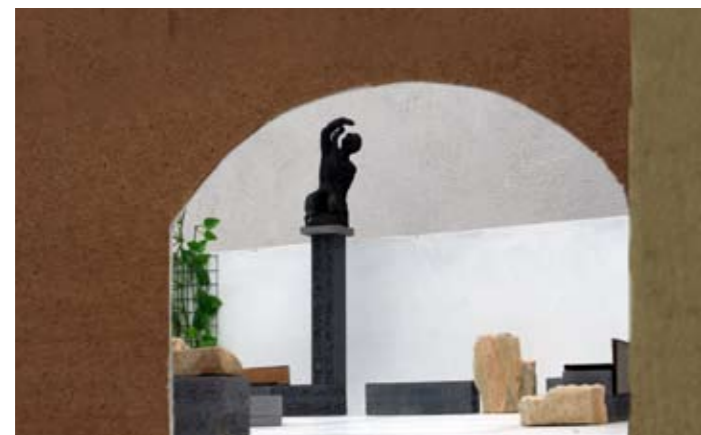
Pod úrovní přízemí se nacházejí staré skalní sklepy, používané v 16. století obvykle ke skladování piva.

Rekonstrukci provedené v 90. letech 20. století předcházel náročný stavebně historický průzkum, který osvětlil mnohé nejasnosti z bohaté historie. Úpravy proběhly v duchu nových poznatků tak, aby vrátily historický význam jednomu z nejkrásnějších a nejbohatších domů v Klatovech. V budově nyní sídlí část odborů městského úřadu.

Dveře v novější přístavbě, v rohu dvora, vedou na menší, ale stavebně starší vnitřní dvůr s malou pavlačí a středověkým domkem. Tento prostor zatím na využití čeká.

Zpřístupnění a využití renesančního dvorku navrhl Václav Fiala v roce 2009. Práce byla v následujícím roce za podpory Města Klatovy realizována. Slavnostní předání veřejnosti se uskutečnilo 14. května 2010.

model a realizace

ILIONEUS

Co socha představuje

Publius Ovidius Naso (43 př. n. l. – 18 n. l.) popisuje ve svém velkolepém díle Proměny (Metamorphoses) v knize 14, nazvané Niobé, báji, která se stala inspirací pro sochu klečícího jinocha.

Niobé byla královna z Théb, velmi pyšná na své společenské postavení a bohatství. Nejvíce se ale pyšnila svými sedmi syny a sedmi dcerami. Jednou zbožné ženy chystaly oběti pro bohyni Létu a pro její dvě děti Artemidu a Apollóna. Niobé vyšla do ulic a začala se ženám posmívat: „Zešlély jste? Obětujete bohům, které jste nikdy neviděly! Proč neobětujete mně? Pokladů mám více než Létu i dětí mám víc. Ať se mi rovná štěstím některá bohyně. I kdyby mé štěstí ubylo, stále bych ho měla dost...“

Bohyně Létu všechno viděla a rozhodla se Niobé potrestat. Z oblaků se snesl Apollón a jeho šípy usmrtily sedm synů Niobé. Mezi nimi byl i nejmladší syn Ilioneus. Niobé se opět začala vysmívat bohyni Létu: „Ukrutná Létu, jen se pas na mé bolesti a raduj se, že se svými sedmi syny pochovám i svůj život. Stejně mi zbývá víc než tobě. Ještě mám sedm krásných dcer!“ Načež z mraků vystoupila Artemis a zabila i všechny dcery. Niobé zkameněla.

Socha tedy představuje nejmladšího syna Niobé, Ilionea, zvedajícího paže proti letícímu Apollónovu šípu.

Historie sochy

Klatovská socha Ilionea je litinovou kopií původní mramorové sochy. Originál pochází z konce 4. století př. n. l. První zmínka o torzu je z roku 1562, kdy se socha objevuje ve sbírce kardinála da Capri. Antické torzo z parského mramoru koupil v Římě v roce 1603 Hans von Aachen pro sbírku císaře Rudolfa II. Tak se socha dostala na naše území.

Po smrti Rudolfa II. čekal jeho mimořádnou sbírku neblahý osud. Ilioneus skončil ve sklepení Pražského hradu. V roce 1783 nařídil císař Josef II. vyklizení sklepů a zbytky kdysi velkolepé sbírky skončily v dražbě. Prodáno bylo také toto antické torzo, označené jako “nárožní kámen“, a to za pouhých 31 krejcarů. Novým majitelem se stal malostranský kamenosochař Josef Malínský.

Od něho se torzo dostalo do Vídně a stalo se majetkem profesora anatomie Josefa Bartha. Pro tohoto učence pracovali dva sochaři - J. M. Fischer

a F. A. Zauner, kteří pro něj modelovali anatomické pomůcky. Podle Barthova anatomického konceptu vymodeloval Johann Martin Fischer chybějící hlavu a ruce. Někdy před rokem 1815 navštívil profesora Bartha majitel blanenských železáren hrabě Hugo Franz Salm. Po spatření Ilionea pojal nápad odlévat antické sochy jako dekorační předměty pro zámecké parky. Zakoupil od profesora Bartha sádrový model a následně ještě modely dalších antických soch a odvezl si je do Blanska. Původní mramorové torzo prodal Barth v roce 1815 princí Ludvíku Bavorskému, zakladateli mnichovské glyptotéky, kde dodnes tvoří součást sbírky.

Salmova hut' v Blansku byla jediná v celé monarchii schopná uspokojit jakýkoliv umělecký projekt vynikající úrovně. V roce 1831 získaly blanenské železárny na pražské průmyslové výstavě zlatou medaili za litinové odlitky Ilionea a Baccha. Následovalo ocenění na všeobecné výstavě řemeslných výrobků ve Vídni v roce 1835. Sochou Ilionea obdaroval hrabě Salm básníka Johanna Wolfganga Goetha, když ho navštívil ve Výmaru. Nejvíc na sebe socha upozornila, když zaujala významné místo v parku romantického zámku Heldenberg v dolnorakouském Wetzdorfu, založeném v roce 1849 na počest maršála Radeckého. Na tomto Vrchu hrdinů ji můžeme spatřit dodnes.

Na našem území není známá žádná dochovaná socha Ilionea. „Objevení“ klatovské sochy můžeme chápat jako důležitý přínos historii umělecké litiny v Čechách a na Moravě a jako doklad vysoké kvality slévárenství v českých zemích od počátku 19. století.

Klatovský Ilioneus se do našeho města dostal, podle neověřené zprávy, po druhé světové válce ze zámecké zahrady v Mlázovech. Byl umístěn ve skleníku v Mercandinových sadech a koncem šedesátých let osazen na torzo dnes už neexistující kašny v parku. V roce 2008 byla socha restaurována (V. Fiala) a v listopadu roku 2009 osazena do renesančního dvorku domu č. 66 v Klatovech.

MASCHINENBAU-AKTIENGESELLSCHAFT VORMALS BREITFELD, DANÉK & CO.
 :: EISENWERKE BLANSKO. ::

Statuen nach echten antiken Modellen gegossen. TAFEL 3.

Nr. 13. DANAIDE.
Gewicht zirka: 160 kg.

Nr. 14. VENUS kniend.
180 kg.

Nr. 15. APOLLO.
660 kg.

Nr. 16. DISKOSWERFER.
Gewicht zirka: 35 kg. (Ohne Sockel)

Nr. 17. ILLIONAUS.
140 kg.

- 9 -

MĚSTO KLATOVY

*Vážení,
dovoluji si Vás pozvat
na slavnostní otevření*

RENEŠANČNÍHO DVORKU

*ve Vídeňské ulici
v domě č. 66 v Klatovech.*

*Předání prostoru
k užívání veřejnosti se uskuteční
14. května v 17 hodin.*

*V renesančních arkádách
bude zahájena výstava sochaře
OLBRAMA ZOUBKA
Hynku, Viléma, Jarmilo...
a vystoupí vokální soubor
KrisKrosKvintet.*

*Na setkání se těší
Mgr. Rudolf Salvetr
STAROSTA MĚSTA*

*Zkrášlení objektu se uskutečnilo díky
podpoře města Klatovy
a tvůrčímu nápadu Václava Fialy.*

KrisKrosKvintet

© Václav Fiala

